

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

« 31 » 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОТЕСТАНТИЗМ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
перший (бакалаврський)
Релігієзнавство
-
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	VI
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання Та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Шавріна Ірина Валентинівна, кандидат філософських наук, доцент

Пролонговано:

на 20²²/₂₀²³ н.р. « 31 » 08 20²² р.

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробники: *Шаєрина Ірина Валентинівна, кандидат філософських наук, доцент*

Затверджено

« *26* » *серпня* 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

Харьковченко (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол №1 від « *26* » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2

Голова науково-методичної комісії *Маслікова* (Ірина МАСЛІКОВА)

« *31* » *серпня* 2021 року

Проломовано на 2022-2023 н.р. Зр. № від 31.08.2022р.

Маслікова І.І. М

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати цілісне уявлення студентів про протестантизм, історичні передумови виникнення, основні етапи становлення, особливості віровчення та культу напрямів раннього та пізнього протестантизму, сучасні проблеми, типологію, специфіку та сучасні тенденції.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** причини розколу 1054 р., догматичні особливості православної та католицької церков, роль та значення релігії в житті суспільства, основні історичні етапи розвитку християнства до початку XVI століття.

2. **Вміти** обґрунтовувати власну позицію щодо причин розколу 1054 р., аналізувати діяльність релігійних організацій та їх вплив на культуру і розвиток соціуму; застосовувати теоретичні знання при вирішенні професійних завдань.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно релігійних, політичних, економічних подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Протестантизм*» знайомить студентів з основними причинами виникнення релігійної реформації в Європі, особливостями контрреформації як релігійно-церковного руху. З'ясовуються особливості віровчення та культу напрямів раннього та пізнього протестантизму, протестантських напрямів, що виникають після XIX століття. Розглядаються сучасні тенденції протестантських напрямів у світі. Детально аналізується діяльність протестантських церков в Україні з виокремленням загальних особливостей, специфіки реагування на соціально-політичні виклики суспільства, процеси віртуалізації та медіатизації усіх сфер життя людини, зокрема і релігійної. Вивчається процес зародження та розвитку, специфіка віровчення, обрядова практики та поширення сучасних протестантських організацій.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про протестантизм як напрям християнства, ознайомити з основними напрямками раннього протестантизму (лютеранство, кальвінізм, англіканство), пізнього (баптизм, адвентизм, єговізм, п'ятидесятництво), сучасними рухами (Церква Ісуса Христа Святих останніх днів, Армія Спасіння, християнська місія "Еммануїл", Православна церква Божої Матері «Державна» та ін.). Студенти повинні вміти аналізувати сучасні тенденції протестантських напрямів та організацій у світі та в Україні зокрема. В результаті навчання студенти мають продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 3. Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.

ФК 4. Здатність критично осмислювати основні поняття, теорії та методи релігієзнавства, ідеї та висновки релігієзнавчих праць.

ФК 6. Здатність використовувати у професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку релігій світу, типологію та історичні форми релігійних традицій.

ФК 7. Здатність застосовувати знання про основні форми та тенденції виникнення нових релігійних віровчень, рухів та організацій для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем релігієзнавства.

ФК 8. Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	основні причини виникнення релігійної реформації в Європі	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, порівняльний аналіз, іспит	10
1.2	особливості контрреформації як релігійно-церковного руху	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, порівняльний аналіз, іспит	10
1.3	особливості віровчення та культу напрямів раннього та пізнього протестантизму, протестантських напрямів, що виникають після XIX століття	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, іспит	10
1.4	сучасні тенденції протестантських напрямів у світі та особливості діяльності протестантських церков та організацій в Україні	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз, письмова контрольна робота, іспит	10
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання з історії протестантизму	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота, порівняльний аналіз, іспит	10
2.2	розрізняти течії раннього та пізнього протестантизму, визначати особливості віровчень та культів різних напрямів	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, іспит	15
2.3	демонструвати вміння презентувати власну точку зору у відкритих дискусіях, що стосуються протестантизму	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, іспит	10
2.4	здійснювати пошук, систематизацію та інтерпретацію додаткової	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	10

	інформації, необхідної для вивчення проблематики курсу			
	комунікація:			
3.1	презентувати результати здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз	5
3.2	формулювати і аргументувати власну думку в ході дискусії з проблем історії релігій і їх сучасної суспільної ролі; вести полеміку стосовно даних питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом курсу.	Семінари	Дискусії	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу стосовно питань курсу	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1
	Програмні результати навчання										
ПРН 3. Мати навички застосування предметних знань з релігієзнавства з метою аналізу актуальних суспільних проблем.	+	+			+			+	+	+	+
ПРН 6. Характеризувати основні етапи історії релігій світу, особливості історичної типології релігійних уявлень.	+	+	+	+	+	+	+				
ПРН 7. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти, пов'язані з розвитком релігій та конфесій, використовувати їх для розв'язання складних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності.	+	+		+			+	+	+	+	+
ПРН 9. Використовувати інформаційні технології для виявлення сучасних тенденцій співіснування релігій та конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.			+	+		+		+		+	+
ПРН 12. Презентувати власний погляд у відкритих дискусіях з релігієзнавчої проблематики.	+				+	+		+	+	+	+
ПРН 14. Мати навички виконання наукових досліджень у галузі релігієзнавства у складі групи, оцінювати їх результати і аргументувати висновки за результатами досліджень.					+	+		+	+	+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання**

практичної підготовки – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.2**); (**автономність та відповідальність 4.1**), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1 – 21 / 35 балів
2. **Самостійна робота №1 (порівняльний аналіз):** РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.4, 3.1, 4.1 – 12 / 20 балів
Самостійна робота №2 (письмовий аналіз (за вибором студента)): РН 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 4.1 – 12 / 20 балів
3. **Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3 - 15 / 25 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу (порівняльний аналіз), 3) контрольну роботу, з урахуванням коефіцієнту 0,6. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі $100 \text{ балів} \times 0,6 = 60 \text{ балів}$
- в мінімальному вимірі $60 \text{ балів} \times 0,6 = 36 \text{ балів}$

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До тем 1-6: протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 7 = 21	«5» x 7 = 35
Самостійна робота	До тем 2-3: Порівняльний аналіз тлумачення Трійці, природи Ісуса Христа, сутності Святого Духу, пекла й раю протестантизмом та традиційним християнством. (Додаток самостійної роботи студента) кінець березня	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
	До теми 6: Письмовий аналіз специфіки та тенденцій поширення протестантських течій в Україні та особливості сучасного стану протестантських конфесій на релігійній мапі країни (за вибором студента) (Додаток самостійної роботи студента) кінець травня	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Контрольна робота	До теми 5	«15» x 1 = 15	«25» x 1 = 25
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 0,6 = 36	«100» x 0,6 = 60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються

несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (порівняльний аналіз тлумачення Трійці, природи Ісуса Христа, сутності Святого Духу, пекла й раю протестантизмом та традиційним християнством; письмовий аналіз специфіки та тенденцій поширення протестантських течій в Україні та особливості сучасного стану протестантських конфесій на релігійній мапі країни (за вибором студента)):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

15-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

3. Контрольна робота:

25-21 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

20-16 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

15-11 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

10-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

4. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та

аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1	Тема 1. Епоха Реформації та виникнення Протестантизму. Реформація та Контрреформація	4	2	2
2	Тема 2. Ранній протестантизм	6	2	4
3	Тема 3. Пізній протестантизм	6	2	4
4	Індивідуальна самостійна робота: Порівняльний аналіз тлумачення Трійці, природи Ісуса Христа, сутності Святого Духу, пекла й раю протестантизмом та традиційним християнством			12
<i>Частина 2.</i>				
5	Тема 4. Протестантські напрями XIX-XX ст.	4	2	4
6	Тема 5. Сучасні тенденції протестантських напрямів у світі	4	4	4
7	Тема 6. Протестантизм у сучасній Україні	4	2	4
8	Індивідуальна самостійна робота: Письмовий аналіз специфіки та тенденцій поширення протестантських течій в Україні та особливості сучасного стану протестантських конфесій на релігійній мапі країни (за вибором студента)			12
	<i>контрольна робота</i>	2		
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **46 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Історія релігії в Україні [Текст] : у 10 т. / ред. А. Колодний [та ін.] ; НАН України, Ін-т філос. ім. Г. Сковороди. Від-ня релігієзнавства. – К. : Український Центр духовної культури, 1996 .
2. Лубський В.І., Харьковщенко Є.А., Лубська М.В., Горбаченко Т.Г. Історія релігій світу. Навчальний посібник [Текст]. – К.: Центр учбової літератури, 2014..
3. Любащенко В. І. Історія протестантизму в Україні [Текст] : Курс лекцій / В. І. Любащенко; Міжнародний фонд «Відродження». – Львів: Просвіта, 1995.
4. Протестантизм в Україні. Ранній протестантизм. Пізній протестантизм. Баптизм т. 5/ ред. П. Яроцький [та ін.] – К.: [б.в.], 2002.
5. Пізній протестантизм в Україні. П'ятидесятники, адвентисти, Свідки Ієгови т.6 / ред. П. Яроцький. – Вид. 2-ге, уточ. і доп. – [Б. м.]: [б.в.], 2008.
6. Релігієзнавчий словник / За ред. А. Колодного і Б. Лобовика. – К.: Четверта хвиля, 1996.

Додаткова:

1. Балаклицький, М. А. Медіатизація протестантизму в Україні 1991-2010 років [Текст] : [монографія] / Максим Балаклицький. – Х.: Харківське історико-філологічне товариство, 2011.
2. Васильчук В. М. Німці в Україні. Історія і сучасність (друга половина XVIII - початок XXI ст.) / В. М. Васильчук. - Київ: Вид. центр КНЛУ, 2004.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / М. Вебер; пер. з нім. О. Погорілого. – К.: Основи, 1994.
4. Докаш В. Форми реалізації особистості в контексті соціальних доктрин протестантських церков / В. Докаш // Релігія та Соціум. Часопис. – Чернівці: Рута, 2010. – №1(3). – С. 104–109.
5. Євтух В. Б. Німці в Україні (1920-1990-ті роки) / В. Б. Євтух, Б. В. Нирко. – Київ: ІНТЕЛ, 1994.
6. Єрмакова Г. С. Англіканство Великої Британії та її окремий статус в Європейському Союзі: пошук причинно-наслідкових зв'язків // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2015. Вип. 6 (1). С. 16–19.
7. Кьон Н. Німці і німецька культура в Україні / Н. Кьон, Л. Новохатько, Е. Плеська. – Київ, 2003.
8. П'ятидесятництво в Західній Україні: історія і сучасність. Матеріали науково-практичної конференції / Упоряд. та ред.. Мокієнко М. – Рівне: Дятлик М., 2015.
9. Черенков М.М. Європейська реформація та український євангельський протестантизм: Генетико-типологічна спорідненість і національно-ідентифікаційні виміри сучасності: Монографія / М.М.Черенков – Одеса, 2008.
10. Черенков М. Відкритий протестантизм [Текст]. К. : Відкритий Православний Університет Святої Софії-Премудрості, ДУХ І ЛІТЕРА, 2017.
11. Яроцький П.Л. Протестантизм в Україні - динаміка змін / П.Л. Яроцький // Людина і світ. –2004. – №7. – С. 2-10.
12. Merle d'Aubigné, J. H. (Jean Henri), History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin. Vol. 2 (of 8). – Public domain in the USA, 2019.
13. Willis, Robert, Servetus and Calvin. – Public domain in the USA, 2017.
14. Ward K. A History of Global Anglicanism. Cambridge : Cambridge University Press, 2006.
15. Kaye B. An Introduction to World Anglicanism. New York : Cambridge University Press, 2008.
16. The Oxford History of Anglicanism : in 5 vol. / Ed. by A. Milton. Oxford; New York : Oxford University Press, 2017–2018.

17. *Chandler A.* The Church of England in the Twentieth Century. – UK. : Boydell Press, Woolbridge, 2006.
18. *Chapman M.* Anglicanism. A Very Short Introduction. – Oxford University Press Inc., New York, 2006.
19. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/828>